

Csapó József

Székelyföld autonómia-statútuma

(Terra Siculorum – Ținutul Secuiesc)

Tervezet

Preambulum

- Tekintetbe véve, hogy az állampolgárok joga részt venni a közügyek kezelésében, s ez összetevője azon demokratikus alapelveknek, amelyeket az Európa Tanács tagállamai magukénak vallanak, s amely jog gyakorlását a régió elősegíti,

- meggyőződve arról, hogy az általános szavazással megválasztottak és tényleges hatáskörrel felruházottak által közigazgatott régió léte lehetővé teszi a hatékony és az állampolgárhoz közel álló közigazgatást,

- meggyőződve arról, hogy a szubszidiaritás elve Európában meghatározó jelentőségű a demokrácia építésében,

- tudatában annak, hogy a régió a szubszidiaritás tényleges megvalósításának megfelelő hatalmi szintjét jelenti, melyet az európai integráció során, valamint e folyamatban résztvevő országoknak sajátos belső szerveződésekben mint alapvető elvet tiszteletben kell tartaniuk,

- kijelentve, hogy a régiók kialakulása nem sértheti a helyi kollektivitások autonómiáját, ellenkezőleg, olyan intézkedésekkel kell társulnia, amelyek a Helyi Autonómia Európai Chartája révén megszerzett jogok védelmét szavatolják,

- kinyilvánítva, hogy a regionális autonómia elismerése magában foglalja az állam iránti lojalitást, amelynek régiói a szuverenitás és a területi integritás tiszteletben tartásával fejlődnek,

- figyelembe véve, hogy a régió, mint az állam lényeges összetevője, saját önazonossága révén Európa sokféleségének tanúbizonysága, s a régió történelmi hagyományai tiszteletben tartásával hozzájárul ennek kulturális gazdagodásához,

- tudatában annak, hogy a régiók közötti és a határokat túllépő kapcsolatok értékes és nélkülözhetetlen hozzájárulást jelentenek Európa építéséhez,

- elismerve, hogy a megfelelő európai intézmények szervezésének az Európa szintjén alkalmazott politika kidolgozásakor és alkalmazásakor figyelembe kell vennie a régiók jelenlétét az európai államokban, és serkentenie kell a régiók részvételét ezen intézményekben,

- kijelentve, hogy ezen alapelvek feltételezik egy regionális szintű hatalom létezését, amelyet demokratikusan létrehozott döntéshozó szervezettel látnak el, amely széleskörű autonómiával rendelkezik a hatáskörök, ezek demokratikus gyakorlása terén, s birtokában van a feladatok teljesítéséhez szükséges eszközöknek,

- a székelység, Székelyföld őshonos magyar nemzetiségű lakossága, Székelyföld számára, a nemzetközi dokumentumokban megfogalmazott és az Európai Unió államaiban gyakorlattá vált területi autonómiát igényli.

Székelyföld (Terra Siculorum) autonómiája nem sérti Románia területi integritását és nemzeti szuverenitását, a terület önkormányzása a közösségek államon belüli önrendelkezésének jogára, a szubszidiaritás, az öngazdálkodás elvére épül.

A történelmi Székelyföldön meghonosult autonómiát a székely székek szervezettsége és hatásköre testesítette meg, amelyek létezésére már az 1200-as évek írott dokumentumaiban utalás található. A székely székek autonómiája - a szász székekhez hasonlóan - területi önkormányzásként működött, saját közigazgatással, sajátos társadalmi és közigazgatási felépítéssel, sajátos jogokkal és különleges státussal.

A székek mai polgárai, választott közképviselői révén, kinyilatkozták a területi autonómia iránti igényüket, megfogalmazták követelésüket az önkormányzás törvényes kereteinek Székelyföld autonómia-státútuma általi szavatolására. Az autonómia gyakorlása, illetve a többlethatáskörök elismerése és az autonóm régióra, ennek hatóságaira való átruházása a polgárok közötti teljes és tényleges egyenlőség feltételeit szavatolja. A történelem, valamint az európai jogállamok gyakorlata bebizonyította és bizonyítja, hogy a többségtől eltérő nemzeti identitású közösségek védelme az államot sajátos intézkedésekre készíti.

Az Európai Együttműködési és Biztonsági Értekezlet (EBEÉ) koppenhágai dokumentumának (1990) 35. pontja értelmében az aláíró államok, köztük Románia is, erőfeszítéseket tesznek a történelmi és területi körülményeknek megfelelő közigazgatási vagy helyi autonómia alkalmazására a nemzeti kisebbségek etnikai, kulturális, nyelvi és vallási identitásának kifejezéséért.

Az EBEÉ genfi dokumentumában (1991), amelyet Románia is aláírt, a résztvevő államok elismerik azon intézkedések fontosságát, amelyeket a nemzeti kisebbségek történelmi és területi feltételeinek megfelelően azon országoknak ajánlatos meghozniuk, ahol a problémák megoldása különleges figyelmet igényel. Az aláíró államok érdeklődéssel vették tudomásul a demokratikus megoldásokkal elért pozitív eredményeket, mely megoldások közé tartozik: a közigazgatási vagy helyi autonómia, valamint a területi autonómia, amely a szabad és időszaki választások révén létrehozott tanácsadó, törvényhozó és végrehajtó testületeket-intézményeket is magában foglalja.

Az Európa Tanács 1201/1993. számú Ajánlása 11. szakaszában előírja a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek azon jogát, hogy azokban a régiókban, ahol ezen személyek a lakosság számához viszonyítva többségben vannak, autonóm vagy helyi hatóságokkal, vagy saját történelmi és területi feltételeknek megfelelően sajátos státusszal rendelkezzenek.

Az Európai Parlament Unió állampolgárságára vonatkozó, 1991. november 21. Határozata 3. szakaszában kinyilatkozza, hogy az Unió és a tagországok bátorítják a területükön történelmileg jelenlévő etnikai és nyelvi közösségek identitásának kifejezését és együttélésük elősegítését, garanciát vállalva az állampolgárok tényleges egyenlőségének biztosítására, a sajátos helyi, regionális vagy csoport önkormányzási formák szavatolására, a régiók közötti együttműködés, a határokat túllépő kooperáció elősegítésére.

A Regionális Autonómia Európai Chartája (European Charter of Regional Self-Government, adopted by the CLRAE, Az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésének 1997/1118. sz. Határozata) többek között a következő alapelveket fogalmazza meg:

- a regionális autonómia elismerése magában foglalja az állam iránti lojalitást, amelynek régiói a szuverenitás és a területi integritás tiszteletben tartásával fejlődnek;

- a megfelelő európai intézmények szervezésének az Európa szintjén alkalmazott politika kidolgozásakor és alkalmazásakor figyelembe kell vennie a régiók jelenlétét az európai államokban;

- a régió, mint az állam lényeges összetevője, saját önazonossága révén Európa sokféleségének tanúbizonysága, s a régió történelmi hagyományai tiszteletben tartásával hozzájárul ennek kulturális gazdagodásához.

A Regionális Autonómia Európai Chartájának megfelelően a regionális autonómia azt jelenti, hogy a tagországokban lévő legnagyobb kiterjedésű területi kollektivitások joga és tényleges képessége saját felelősségükre és az illető népesség érdekében átvenni a közérdekű problémák jelentős részének megoldását, a szubszidiaritás elvének megfelelően, és amelyek az állam és kollektivitások között elhelyezkedő választott testülettel rendelkeznek, az öngazgatás hatásköreit gyakorolják, illetve államhatósági jogosítványokkal is bírnak.

Az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésének 2003/1334. sz. Határozata az autonóm régiók pozitív tapasztalatairól, mint konfliktusmegoldó ihletforrásról Európában (2003. június 24), többek között, a következőket alapítja meg:

- az Európában megújult feszültségek részben azoknak a területi változásoknak és új államok keletkezésének tulajdoníthatók, amelyek a két világháború és a korábbi kommunista rendszer 90-es években bekövetkező összeomlása nyomán jelentek meg.

- Ezek a feszültségek tükrözik azt az elkerülhetetlen fejlődést, amelyen a nemzetállam fogalma átment, s amely a nemzeti szuverenitást és a kulturális homogenitást mint lényegi kérdést tekintette. Napjainkban, a demokrácia gyakorlatának, valamint a nemzetközi jognak a fejlődését tekintve az államoknak új elvárásokkal kell szembenézniük.

- Az államoknak a feszültséget meg kell előzniük olyan rugalmas alkotmányi vagy törvényhozási szintű egyezségekkel, amelyek elébe mennek ezen elvárásoknak. Hatalmat, illetve hatásköröket adván a kisebbségeknek önnön ügyeikre nézve, akár átruházván azt a központi kormányzattól, akár azzal megosztva, az államok néha összeegyeztethetik a területi egység elvét a kulturális sokszínűség elvével.

- Sok európai ország már megoldotta belső feszültségeit, illetve azok feloldása folyamatban van a területi és a kulturális autonómia különböző formáinak bevezetésével, melyek az elvek és a konkrét intézkedések azon széles skáláját foglalják magukban, amelyek segíthetnek a belső konfliktusok feloldásában.

- Az autonómia, ahogy azt azokban az országokban alkalmazzák, amelyek tiszteletben tartják nemzetiségeik alapvető jogait és szabadságát, jórészt úgy tekinthető, mint egy „államon belüli megoldás”, mely lehetővé teszi a kisebbség számára, hogy gyakorolja jogait és megőrizze kulturális önazonosságát, miközben bizonyos garanciákat nyújt az állam egységére, szuverenitására és területi integritására nézve.

- A „területi autonómia” kifejezést olyan, általában szuverén államokon belül kialakított berendezkedésre értik, ami által egy bizonyos régió lakosai tágabb hatalmi jogosítványokat kapnak, amelyek tükrözik sajátos földrajzi helyzetüket, és amely oltalmazza és előmozdítja kulturális és vallási hagyományait.

- A politikai berendezkedések változatos formái felruházzhatók autonóm státussal, az egységes államokon belüli egyszerű decentralizációtól a hatalom valódi megosztásáig, illetve akár szimmetrikus vagy aszimmetrikus módon, a regionális vagy föderatív államokban.

Székelyföld – Terra Siculorum – autonómia-statútuma tartalmazza a területi önkormányzásra vonatkozó rendelkezéseket, amely statútum Románia Parlamentje által törvényerőre emelve, jogi garanciákat és megfelelő jogi keretet teremt az autonóm régió gazdagodásához, polgárai nemzeti identitásának védelméhez, a közösségek sajátos érdekeinek érvényesítéséhez.

A fent említett elveket figyelembe véve Románia Parlamentje törvény által elfogadja Székelyföld Autonómia-statútumát.

I. FEJEZET

Általános rendelkezések

1. szakasz

(1) Székelyföld, történelmi azonosságának kifejezéseként, polgárai esélyegyenlőségének biztosítása érdekében, a magyar nemzeti önazonosság védelmében, önkormányzati közösséggé alakul.

(2) Székelyföld politikai-közigazgatási rendje a földrajzi, gazdasági, társadalmi és kulturális körülményekre, lakosságának arra a történelmi óhajára épül, hogy autonómiát biztosítsanak számára.

(3) A régió autonómiára törekvése az állampolgárnak a társadalom életében való demokratikus részvételét, a gazdasági-társadalmi fejlődést, a területi érdekek érvényesülésének elősegítését és védelmét célozza.

(4) A régió autonómiája azt jelenti, hogy a történelmi szülőföldjén levő többségi kollektivitás joga és tényleges képessége saját felelősségére és az illető népesség érdekében átvenni a közérdekű problémák jelentős részének megoldását, a szubszidiaritás elvének megfelelően, és amely az állam és kollektivitás között elhelyezkedő választott testülettel rendelkezik, az öngazgatás hatásköreit gyakorolja, illetve államhatósági jogosítványokkal is bír.

2. szakasz

(1) Székelyföld Románia Köztársaságon belül jogi személyiséggel rendelkező autonóm régió.

(2) A régió illetékességét a régió statútuma, a törvény és a nemzetközi jog határozza meg.

(3) A régió sajátos illetékességét csakis törvény vagy nemzetközi jog révén lehet vita tárgyává tenni, illetve korlátozni.

(4) A régió döntéshozó és ügyviteli joggal rendelkezik a sajátos illetékességi területeken. E jognak szavatolnia kell a régió számára saját politika kidolgozását és alkalmazását.

(5) A törvény határai között, szükségszerű az országos hatáskörök némelyikéhez kapcsolódó feladatok átruházása is. A régiónak rendelkeznie kell e cél eléréséhez nélkülözhetetlen eszközökkel.

3. szakasz

A régió politikai-közigazgatási autonómiája nem sérti Románia területi integritását és szuverenitását.

1. Az illetékesség, jelen statútum keretei között, egyéb közigazgatási szintről átruházható a régiónak.

2. Az illetékesség átruházása legyen világosan megfogalmazva. A felhatalmazás alkalmazása során figyelembe kell venni a megfelelő anyagi és

pénzeszközök létrehozását, amelyek lehetővé teszik a többlethatáskörök tényleges gyakorlását.

3. Ezen illetékesség végrehajtásával megbízott szervezeteknek, a lehetőségek és a törvényes szabályozások szerint rendelkezniük kell saját szervezeti felépítésükben a régió sajátos adottságaihoz való alkalmazás szabadságával, kiemelt figyelmet szentelve a hatékonyságnak és a régió lakosai igényének.

4. szakasz

(1) Az autonóm régió területe a jelenlegi Kovászna és Hargita megyék területét, valamint a Maros megyéhez tartozó történelmi Marosszék területét foglalja magában. Az 1. sz. Melléklet tartalmazza Székelyföld autonóm terület határait és településeit.

(1) A székek, hagyományos közigazgatási területek.

1. Kézdiszék, amelynek területe a hozzá tartozó településeket foglalja magában; székhelye Kézdivásárhely;

2. Orbaiszék, amelynek területe a hozzá tartozó településeket foglalja magában; székhelye Kovászna;

3. Sepsiszék, amelynek területe a hozzá tartozó településeket foglalja magában; székhelye Sepsiszentgyörgy;

4. Csíkszék, amelynek területe a hozzá tartozó településeket foglalja magában; székhelye Csíkszereda;

5. Udarhelyszék, amelynek területe a hozzá tartozó településeket foglalja magában; székhelye Székelyudvarhely;

6. Gyergyószék, amelynek területe a hozzá tartozó településeket foglalja magában; székhelye Gyergyószentmiklós;

7. Marosszék, amelynek területe a hozzá tartozó településeket foglalja magába; székhelye Marosvásárhely;

8. Miklósvár- és Bardócszék, amelynek területe a hozzá tartozó településeket foglalja magában; székhelye Barót.

5. szakasz

Székelyföld intézményeinek székhelyét az autonóm régió választott önkormányzata jelöli ki.

6. szakasz

Az autonóm régió közhatalmát a négy évre választott Önkormányzati Tanács és az általa kijelölt Önkormányzati Bizottság gyakorolja.

7. szakasz

(1) Az Önkormányzati Tanács az az intézmény, amellyel Székelyföld önkormányzata politikailag létrejön.

(2) Az Önkormányzati Tanács hatáskörét a jelen autonómia-statútum és Székelyföld választópolgárai határozzák meg.

8. szakasz

(1) Jelen autonómia-statútumnak megfelelően, az állam általános törvényeivel összhangban, a székelyföldi politikai státus megillet minden olyan román állampolgárt, aki Székelyföld bármely helységében állandó lak-hellyel rendelkezik.

(2) Azok a székelyföldi születésűek, akik román állampolgárok és külföldön laknak, szintén rendelkeznek a jelen autonómia-statútumban meghatározott jogokkal, amennyiben utolsó törvényes lakhelyük a Székelyföldre tartozó település volt.

9. szakasz

(1) Az autonóm régióban minden állampolgár számára biztosított a teljes és tényleges egyenlőség.

(2) Az Önkormányzati Tanácsnak, mint közhatóságnak, hatáskörébe tartozik azoknak a feltételeknek a kialakítása, amelyek biztosítják az egyének és az általuk alkotott közösségek teljes és tényleges egyenlőségét és szabadságát, elhárítanak minden olyan akadályt, amely megghusíthatja vagy gátolhatja ezek teljes körű kibontakozását, s megkönnyítik minden állampolgár számára a politikai, gazdasági, művelődési és társadalmi életben való részvételt.

10. szakasz

(1) Székelyföldön a magyar nyelv egyenrangú az állam hivatalos nyelvével.

(2) Az autonóm régió és a hozzá tartozó székely székek és közületi helységek önkormányzatai biztosítják mindkét nyelv természetes és hivatalos használatát, elfogadva minden olyan rendszabályt, amelyre szükség van megismerésük érdekében, megteremtve minden olyan feltételt, amely garantálja teljes egyenlőségüket.

(3) Az autonóm régió azon helységeiben, ahol az állandó lakhelyű, számbeli kisebbségben levő, más nemzeti, etnikai, nyelvi identitású közösségekhez tartozó állampolgárok száma községben meghaladja a százat, városban az ezret, municípiumban az ötezret, szék területén a tízezret, ezen közösségek nyelve ugyancsak egyenrangú az állam hivatalos nyelvével.

11. szakasz

(1) Székelyföld zászlajának leírása.

(2) Székelyföld jelvényének leírása.

(3) Jelen autonómia-statútum elismeri a székely székek zászlaja és jelvénye szabad használatának jogát.

(4) A magyar nemzeti szimbólumok és más, számbeli kisebbségben levő közösség nemzeti szimbólumainak Székelyföldön való szabad használatát jelen autonómia-statútum garantálja.

(5) Az állami szimbólumok használatára a törvényes szabályozások érvényesek.

II. FEJEZET

Az autonóm régió megalakulása és megszűnése

12. szakasz

Az autonómia-folyamat kezdeményezője lehet a régióhoz tartozó minden területi község, illetve demokratikus közképviselte.

13. szakasz

A régió autonómia-statútumának tervezetét a székelyföldi települések állampolgári gyűlései, a Székely Nemzeti Tanács küldöttjei vitatják meg, véglegesítik és 2/3-os többséggel hagyják jóvá, s a közképvisellel felruházott testületek a Képviselőház és a Szenátus Szabályzatának megfelelően terjesztik törvénybe iktatás végett Románia Parlamentje elé.

14. szakasz

(1) Jelen autonómia-statútumot a Parlament emeli törvényre.

(2) A törvényre emelés eljárása az autonómia-statútum törvényessége-re, nem pedig célszerűségére vonatkozik.

(3) Az Alkotmány 117. szakasza 3. bekezdésének értelmében jelen autonómia-statútum jogszabály érvényét a Szenátus és a Képviselőház szerkesztés törvény formájában ismeri el.

(4) A törvény által elfogadott Székelyföld Autonómia Statútumát a régió polgárai népszavazással hagyják jóvá.

(5) Parlamenti elutasítás esetén a régió demokratikus közképviselte jogorvoslásért az illetékes nemzetközi intézményekhez fordulhat.

15. szakasz

A 129. szakaszban meghatározott eljárás követendő az autonómia-statútum módosítása esetén.

16. szakasz

Az autonóm régió területén állandó lakhellyel rendelkező, szavazati jogú állampolgárok által általános, titkos és közvetlen szavazással megválasztott Önkormányzati Tanács révén létrejön Székelyföld Önkormányzata.

17. szakasz

Székelyföld Önkormányzata és Autonómia-statútuma csakis a Székelyföldön kiírt népszavazással szüntethető meg.

III. FEJEZET**Székelyföld Önkormányzati Intézményei***18. szakasz*

- a) Az autonóm régió intézményei:
- Önkormányzati Tanács;
 - Önkormányzati Bizottság;
 - Székelyföld Elnöke.
- b) A székek intézményei:
- Széki Tanács;
 - Széki Bizottság;
 - Széki Elnök.
- c) A települési önkormányzatok intézményei:
- Községi Tanács;
 - Városi Tanács;
 - Municipiumi Tanács;
 - Polgármester.

IV. FEJEZET**Székelyföld Önkormányzati Tanácsa***19. szakasz*

Az Önkormányzati Tanács az autonóm régió közhatalmát gyakorolja.

20. szakasz

(1) Az Önkormányzati Tanács az arányos választási rendszerben szabad, általános, titkos és közvetlen szavazással négy évre megválasztott tanácsosokból tevődik össze.

(2) A régió önkormányzati tanácsosainak száma hetvenhét. A választókerületekre jutó helyek számát a régió lakosainak legutóbbi népszámlálási adataiból számítják ki.

(3) Az önkormányzati tanácsosok megválasztásával egy időben szervezik meg Székelyföld elnökének, a széki elnököknek, a széki, városi, községi tanácsosok, a polgármesterek megválasztását.

(4) A régió elnöke és a széki elnökök, valamint a polgármesterek, tanácsosok megválasztásakor a helyi választásokra vonatkozó 70/1991. számú módosított Törvény rendelkezései érvényesek.

(5) A régió elnökének és a széki elnököknek megválasztása a polgármesterre érvényes előírásoknak megfelelően történik.

21. szakasz

Az Önkormányzati Tanács működésének alapelvei:

- a) a Tanács Székelyföld polgárainak érdekvédelmét, közképviselését, a régió közigazgatását látja el;
- b) alkalmazza a hatáskörök decentralizálását;
- c) szavatolja a tanácsulések nyilvánosságát;
- d) garantálja a régió költségvetésének nyilvánossá tételét;
- e) érvényesíti és megőrzi a törvényességet.

V. FEJEZET

Székelyföld Önkormányzati Tanácsának hatásköre

22. szakasz

Az Önkormányzati Tanács illetékességéhez tartozik:

- 1) saját önkormányzati intézményeinek megszervezése;
- 2) Székelyföld sajátos jogállásából fakadó, a régióban érvényes törvényerejű rendeletek meghozatala;
- 3) a művelődés;
- 4) az oktatás;
- 5) az anyanyelvhasználat;
- 6) a történelmi, művészeti, régészeti és tudományos örökség;
- 7) a szociális kérdések;
- 8) a tájékoztatás;
- 9) a régió érdekeltségű állami vagyon kezelése és vállalatok működtetése;
- 10) Székelyföld gazdasági irányítása;
- 11) helyi adók és illetékek bevezetése;
- 12) Székelyföld önálló pénzgazdálkodása;
- 13) Székelyföld képvisellete.

23. szakasz

Az Önkormányzati Tanács saját hatáskörében, az állam jogrendjével összhangban és a régió jogállásának megfelelően, a következő területeken bocsát ki a régió területén érvényes törvényerejű rendeleteket:

- a) a régió hivatalaira és azok személyzetére vonatkozó rendtartás;
- b) a székely székek testületeire vonatkozó rendtartás;
- c) a helyi települési határok meghatározása, új községek alapítása;
- d) a közérdekű kisajátítások, amelyek közvetlenül nem az állam terhére történnek és nem érintik a székek hatáskörét;
- e) telekkönyvek létesítése;

- f) tűzvédelem;
- g) egészségügy;
- h) kereskedelmi kamara rendtartása;
- i) gazdasági társaságok létesítése és felügyelete;
- j) hitelszövetkezetek; vagyonbiztosítás;
- k) régió érdekeltségű közszolgáltatás;
- l) rendfenntartás és a rendőrséggel való együttműködés;
- m) bányászat, energiatermelés;
- n) helyi érdekeltségű energiafejlesztés és hasznosítás;
- o) mezőgazdálkodás;
- p) erdőgazdálkodás; vadgazdálkodás,
- q) környezetvédelem;
- r) helyi érdekű személyforgalom és áruszállítás;
- s) tömegtájékoztatás.

24. szakasz

Az Önkormányzati Tanács hatásköre kiterjed a társadalmi gondozásra és a társadalombiztosításra, mely területeken törvényerejű rendeleteket bocsáthat ki és saját autonóm intézményeket létesíthet.

25. szakasz

Az Önkormányzati Tanács saját hatáskörében rendőrséget állíthat fel a törvényes rendelkezéseknek megfelelően, az Alkotmányban nem szabályozott esetekben.

26. szakasz

Az Önkormányzati Tanács felelőssége a rádió- és televízióállomások adására vonatkozó törvényes rendelkezések sajátos előírásokkal kiegészítése és érvényesítése.

27. szakasz

(1) Az Önkormányzati Tanács hatáskörébe tartozó területeken Székelyföld törvényerejű rendeletei a régió területén elsőbbséget élveznek.

(2) Olyan esetekben, amelyekről az Önkormányzati Tanács saját hatáskörében nem rendelkezik, az állam törvényeit alkalmazzák.

28. szakasz

Az Önkormányzati Tanács igényelheti, hogy a Kormány ráruházzon vagy rábizzon olyan hatásköröket, amelyeket a jelen autonómia-statútum nem szabályoz.

29. szakasz

Az Önkormányzati Tanács, megalakulásától számított 30 napon belül, kidolgozza és jóváhagyja működési szabályzatát. Ezen időtartam alatt a tanács munkálatait Székelyföld elnöke vezeti.

VI. FEJEZET**Székelyföld Önkormányzati Bizottsága***30. szakasz*

(1) Az Önkormányzati Bizottság Székelyföld autonóm régió közhatalmát saját hatáskörében gyakorló, végrehajtó testület.

(2) Az Önkormányzati Bizottság elnökét Székelyföld elnöke nevezi ki.

(3) Az Önkormányzati Bizottság tagjait, a bizottság elnökének javaslatára, a kinevezésétől számított harminc napon belül, az Önkormányzati Tanács titkos szavazással négy év időtartamra jelöli ki. Ezen időtartam alatt, érvényes bizalmatlansági szavazás esetén, a bizottsági tag, a működési szabályzatban foglalt feltételeknek megfelelően, a régió elnöke által hivatalából felmenthető.

(4) Az Önkormányzati Bizottság tagjait Székelyföld elnöke nevezi ki.

31. szakasz

Az Önkormányzati Bizottság szervezeti felépítését és működési szabályzatát az Önkormányzati Tanács dolgozza ki, és a Bizottság tagjait kijelölő szavazással egy időben fogadja el.

VII. FEJEZET**Székelyföld Önkormányzati Bizottságának hatásköre***32. szakasz*

Az Önkormányzati Bizottság végrehajtói hatásköre kiterjed:

- 1) az Önkormányzati Tanács által hozott törvényerejű rendeletek érvényesítésére, felügyeletére, végrehajtására;
- 2) saját önkormányzati testületeinek működtetésére;
- 3) törvények, törvényerejű rendeletek kezdeményezésére;
- 4) a hivatali besorolásra és előléptetésre;
- 5) a régió érdekeltségű közszolgáltatások, közintézmények, állami tulajdonú gazdasági társaságok felügyeletére;
- 6) a régió köz- és magánvagyonának kezelésére,
- 7) a régió érdekeltségű állami köz- és magánvagyon kezelésére;
- 8) saját gazdasági társaságok létrehozására és működtetésére;
- 9) adóhatósági hatáskörök gyakorlására;
- 10) a régió önálló költségvetésének kidolgozására és végrehajtására;
- 11) a régió gazdasági fejlesztésének tervezésére és elősegítésére;

- 12) a régió adóügyi, pénzügyi, kereskedelmi politikájának végrehajtására;
- 13) a régió hatósági intézményeinek létrehozására, illetve megszüntetésére;
- 14) a közbiztonság védelmére, a rendőrséggel való együttműködésre, illetve ennek ellenőrzésére;
- 15) a helyi hatóságok önállóságának védelmezésére;
- 16) a régióra vonatkozó nemzetközi szerződések és egyezmények megkötésére, a régiók közötti együttműködés létrehozására, érvényesítésére;
- 17) a régióban egyenrangú nyelvek szabad használatának szavatolására;
- 18) az állami iskolahálózat, ezen belül a magyar nyelvű oktatási hálózat működtetésére;
- 19) a régió közösségét érintő egyéb területekre;
- 20) az állam törvényeinek alkalmazására.

33. szakasz

Az Önkormányzati Bizottság rendelkezhet, létrehozhat és fenntarthat saját televízió- és rádióállomásokat, sajtót, minden tömegtájékoztatási eszközt, amely céljainak elérésében segíti.

34. szakasz

(1) Az Önkormányzati Bizottság feladata a telekkönyvi irattárosok, a régió önkormányzataihoz tartozó vezető beosztású köztisztviselők kinevezése.

(2) A megüresedett köztisztviselői, bírói, ügyészi, irattárosi állások betöltésére jelentkezők felvétele azonos feltételek között történik, függetlenül attól, hogy Székelyföld vagy Románia bármely más részén folytatják tevékenységüket. Ilyen versenyvizsgák során feltétel a román és a magyar nyelv alapos ismerete. Semmilyen körülmények között nem tehető kivétel eredet vagy lakhely jogcímén. A székelyföldi köztisztviselőknek ismerniük kell a magyar és a román nyelvet. A jelen autonómia-statútum életbe léptetése után a fent említett közhivatali állások betöltésére magyar nemzetiségű szakembereket vesznek fel, amíg részvételi arányuk meg nem felel az arányos képviselet elvének. Alkalmazások esetén ezt az elvet a későbbiekben is tiszteletben tartják

35. szakasz

Olyan szolgáltatások megszervezése és ellátása érdekében, amelyek kizárólagos hatáskörébe tartoznak, az Önkormányzati Bizottság megegyezéseket köthet más önkormányzati közösségekkel, részt vehet más régiókra kiterjedő kulturális, gazdasági, társadalmi együttműködésben. Ezen meg egyezéseket közli a román Kormánnyal.

36. szakasz

Az Önkormányzati Bizottság az Önkormányzati Tanácsnak tartozik felelősséggel, anélkül, hogy ez csökkentené a bizottság tagjainak hivatali felelősségét.

VIII. FEJEZET

Székelyföld Elnöke

37. szakasz

Székelyföld Elnöke képviseli a régiót.

Székelyföld Elnökét Székelyföld polgárai általános, titkos és közvetlen szavazással négy évre választják meg, a jelen autonómia-statútum 20. szakaszában foglalt rendelkezéseknek megfelelően.

38. szakasz

Székelyföld elnöki tisztsége egyetlen személy esetében sem terjedhet ki két mandátumnál hosszabb időtartamra.

39. szakasz

Székelyföld Elnöke az Önkormányzati Tanácshoz benyújtott nyilatkozatban lemondhat megbízásáról. A lemondás akkor válik ténylegessé, ha a nyilatkozatot az Önkormányzati Tanács tudomásul veszi.

40. szakasz

(1) Székelyföld Önkormányzati Tanácsa kétharmados szavazattöbbséggel indítványozhatja Székelyföld elnökének hivatali felmentését a székelyföldi közösségek érdekeinek elárulása, az emberi jogok és szabadságok megsértése, a jelen autonómia-statútumban foglalt kötelezettségek elmulasztása miatt.

(2) Az elfogadott bizalmatlansági indítvány alapján Székelyföld Önkormányzati Tanácsa felkéri Románia Kormányát, hogy a határozatától számított harminc napon belül írja ki a székelyföldi elnökválasztást.

(3) Megüresedés esetén a megválasztott új elnök megbízatása teljes időszakra szól.

41. szakasz

Székelyföld megválasztott elnökét, az Önkormányzati Tanács ülésén, a leköszönő elnök megbízatásának utolsó napján, megüresedés miatt kiírt választások esetén az eredmény kihirdetését követő tizedik napon iktatják be hivatalába.

42. szakasz

Székelyföld megválasztott elnöke, beiktatásakor a következő esküt teszi le:

„Esküszöm a becsületemre, a rámruházott tisztséget legjobb tudásom szerint ellátom, Székelyföld népének érdekeit képviselem és védelmezem, a régió és az ország törvényeit tiszteletben tartom, Románia Alkotmányát betartom. Isten engem úgy segítjen!”

43. szakasz

Székelyföld elnökének ideiglenes akadályoztatása idején, továbbá megüresedés esetén, amíg az újonnan választott elnök nem foglalja el hivatalát, az elnöki teendőket az Önkormányzati Tanács elnöke, annak akadályoztatásakor, helyettese látja el.

44. szakasz

Székelyföld elnöke a Parlament tagjait megillető immunitással rendelkezik.

45. szakasz

Székelyföld elnöke nem tölthet be egyéb közhivatali vagy magántisztséget.

46. szakasz

Székelyföld elnökének hatáskörébe tartozik:

- a) indítványozni Románia Kormányának a régió területén megtartandó rendes- és rendkívüli választások időpontját;
- b) az Önkormányzati Tanács rendkívüli ülésének összehívása;
- c) az Önkormányzati Bizottság elnökének kinevezése;
- d) kinevezni, illetve felmenteni az Önkormányzati Tanács által kijelölt vagy visszahívott önkormányzati bizottsági tagokat;
- e) az Önkormányzati Bizottság elnökének felkérésére elnökölni a Bizottság ülésein;
- f) az Önkormányzati Tanács rendeleteit, amelyek Székelyföld autonóm régióban törvényerővel bírnak, 20 napon belül aláírni és kihirdetni. Az aláírás vagy kihirdetés hiánya a rendeletek érvénytelenségét vonja maga után;
- g) felügyelni a Széki Tanácsok rendeleteinek törvényességét; ha a rendeletet törvénytelennek tekinti, a rendelet elfogadásától számított 15 napon belül a közigazgatási bírósághoz fordulhat; a közigazgatási bíróság döntéséig, illetve a döntésre vonatkozó fellebbezés tárgyában végleges bírósági ítéletig, a rendelet nem lép hatályba;
- h) kérni az Alkotmánybíróságtól a törvények, a törvényerejű rendeletek alkotmányosságának előzetes értékelését;
- i) döntést kérni az Alkotmánybíróságtól a jogi normák alkotmányosságáról;
- j) az Önkormányzati Tanáccsal való konzultáció eredményeként a régiót érintő sarkalatos kérdésekről referendumot kezdeményezni, a helyi népszavazásra vonatkozó 2000/3. sz. Törvény rendelkezéseinek megfelelően.

IX. FEJEZET

A Széki Tanács

47. szakasz

(1) A Széki Tanács a Székely Szék döntéshozó önkormányzati testülete.

(2) A Széki Tanácsot a Székely Szék választópolgárai, a jelen autonómia-statútum 20. szakaszában feltüntetett rendelkezések szerint választják meg.

(3) A Székely Székben a tanácsosok száma 33 vagy minden 3000 széki lakos után 1 tanácsos.

X. FEJEZET

A Széki Tanács hatásköre

48. szakasz

A Széki Tanács hatáskörébe tartozik rendeleteket kibocsátani az alábbi területeken:

- 1) a szék hivatalaira és azok személyzetére vonatkozó rendtartás;
- 2) a helységnévadás, kötelező kétnyelvűséggel; magyar és román utca- és helységnévtáblák, közlekedési útjelző táblák, cégfeliratok, reklámtáblák,
- 3) a történelmi, művészeti és néprajzi értékek védelme;
- 4) a helyi szokások és hagyományok;
- 5) széki érdekeltségű kulturális létesítmények tevékenysége;
- 6) területrendezés és településszervezés;
- 7) önkormányzati intézmények megszervezése;
- 8) a települési határvonalak megváltoztatása a helyi önkormányzatok kezdeményezésére;
- 9) közrend védelme;
- 10) közhasználati jog;
- 11) kézművesség;
- 12) lakásépítés támogatása, szociális lakások építése;
- 13) szociális gondozás és népjólét;
- 14) iskoláztatás, iskolaépítés;
- 15) szakképzés, szakoktatás;
- 16) kereskedelem;
- 17) helyi vásárok és piacok;
- 18) területi érdekeltségű ipari termelés;
- 19) erdőgazdálkodás, erdészeti személyzet, munkaerő-gazdálkodás;
- 20) vadászat, vadgazdálkodás;
- 21) mezőgazdálkodás;
- 22) vízgazdálkodás, vízrendészet;
- 23) ásványvizek, gyógyvizek, gyógyfürdők kihasználása;

- 24) saját területén az idegenforgalom fejlesztése, rendezése;
- 25) faluturizmus;
- 26) réteglegelő-gazdálkodás;
- 27) állat- és növényvédelem;
- 28) környezetvédelem;
- 29) egészségvédelem;
- 30) területi érdekeltségű út-, gáz- és vízhálózat;
- 31) területi érdekeltségű távközlés, közszállítás;
- 32) a szék területét átszelő vasutak és műutak, valamint a területi érdekeltségű vasúti, közúti és kábelszállítás;
- 33) közszolgáltatás;
- 34) közigazgatási és közszolgáltató személyzet;
- 35) közérdekű kisajátítás méltányos kártalanítással, saját hatáskörben, széki közhasználatra;
- 36) helyi érdekű közmunkák;
- 37) gazdasági élet általános szabályozása, a piacgazdaság szabadságát figyelembe véve;
- 38) a sport támogatása.

49. szakasz

A Széki Tanács rendelkezéseket hozhat a helyi rendőrség felügyeletéről, a helyi rendőrséggel való együttműködésről, az állomány kinevezéséről, leváltásáról és saját rendőrség alapításáról, az érvényben levő törvényes rendelkezéseknek megfelelően. A jelen statútum elfogadásától számított legkésőbb 3 éven belül a széki rendőrségi állomány minden tagjának ismernie kell a magyar és a román nyelvet, a rendőrtiszteknek még legalább egy világnyelvet. A rendőrségi állomány összetételének tükröznie kell a nemzeti-ségi arányokat.

50. szakasz

A Széki Tanács a széki illetőségű polgároknak előnyt biztosít a munkaközvetítésnél a szék területén. A szék területén a munkaközvetítés során nyelvi hovatartozás alapján különbséget tenni tilos.

51. szakasz

A Széki Tanács hatáskörébe tartoznak az alap-, közép- és felsőfokú oktatás szervezésével, működtetésével, felügyeletével kapcsolatos rendelkezések.

52. szakasz

A Széki Tanács hatásköre a területi érdekeltségű tömegtájékoztatásra vonatkozó rendeletek elfogadása.

53. szakasz

A Széki Tanács hatásköre kiterjed a Szék saját költségvetésének jóváhagyására.

54. szakasz

Olyan esetekben, amelyekről a Széki Tanács saját hatáskörében nem rendelkezik, Székelyföld Önkormányzati Tanácsának törvényerejű rendeleteit, illetve az állam törvényeit alkalmazzák.

XI. FEJEZET**A Széki Bizottság***55. szakasz*

(1) A Széki Bizottság a Székely Szék végrehajtó önkormányzati testülete.

(2) A Széki Bizottság elnökét a Széki Elnök nevezi ki.

(3) A Széki Bizottság tagjait a bizottság elnökének javaslatára a Széki Tanács, a bizottsági elnök kinevezésétől számított harminc napon belül, titkos szavazással négy év időtartamra jelöli ki. A mandátum idején, a működési szabályzatban foglalt feltételeknek megfelelően, a Széki Bizottság tagjai a Széki Tanács által visszahívhatók, illetve az új tagok titkos szavazással kijelölhetők.

(4) A Széki Bizottság tagjait, a Széki Tanács döntése alapján, a Széki Elnök nevezi ki, illetve hivatalukból a Széki Elnök menti fel.

56. szakasz

A Széki Bizottság szervezeti felépítését és működési szabályzatát a Széki Tanács dolgozza ki, és a bizottság tagjait kijelölő szavazással egy időben fogadja el.

XII. FEJEZET**A Széki Bizottság hatásköre***57. szakasz*

A Széki Bizottság végrehajtói hatásköre kiterjed:

- 1) Székelyföld Önkormányzati Tanácsa és a Széki Tanács által hozott rendelkezések érvényesítésére, felügyeletére és végrehajtására;
- 2) saját önkormányzati testületeinek működtetésére;
- 3) rendelettervezetek kezdeményezésére;
- 4) a hivatali besorolásra és előléptetésre;
- 5) a Szék területén működő közszolgáltatások, helyi érdekelségű közintézmények, állami tulajdonú gazdasági társaságok felügyeletére;
- 6) a Széki érdekelségű köz- és magánvagyon kezelésére;
- 7) saját gazdasági társaságok létrehozására és működtetésére;

- 8) az adóhatósági hatáskörök gyakorlására;
- 9) a Szék önálló költségvetésének kidolgozására és végrehajtására;
- 10) a Szék gazdasági fejlesztésének tervezésére és elősegítésére;
- 11) a Szék adóügyi, pénzügyi, kereskedelmi politikájának végrehajtására;
- 12) a Szék hatósági intézményeinek létrehozására, illetve megszüntetésére;
- 13) a közbiztonság védelmére, a rendőrséggel való együttműködésre, illetve a rendőrség helyi parancsnokságainak ellenőrzésére, kinevezésére és visszahívására;
- 14) a helyi hatóságok önállóságának védelmezésére;
- 15) a székely közületi területen egyenrangú nyelvek szabad használatának szavatolására;
- 16) az állami iskolahálózat, ezen belül a magyar nyelvű oktatási hálózat működtetésére;
- 17) a széki érdekeltségű kulturális ügyek intézésére, kulturális intézmények működtetésére;
- 18) a művészeti örökség, múzeumok, egyéb tudományos, kulturális intézmények felügyeletére, működtetésére;
- 19) a gazdaság általános felügyeletére;
- 20) a környezetvédelem összehangolására;
- 21) a széki érdekeltségű vízgazdálkodásra: öntözésre, lecsapolásra, árvízvédelemre;
- 22) az idegenforgalom fejlesztésére;
- 23) a szociális ellátásra;
- 24) az egészségügyre; kórházak, gyógyszertárak, orvosi rendelők, gyermek- és szociális otthonok létesítésére és felügyeletére;
- 25) a Szék köz- és magánvagyonának kezelésére;
- 26) Szék közösségét érintő egyéb területekre;
- 27) az állam törvényeinek alkalmazására.

58. szakasz

A Széki Bizottság rendelkezhet, létrehozhat, fenntarthat saját televízió- és rádióállomást, amely céljainak elérésében segíti.

59. szakasz

A Széki Bizottság megegyezéseket köthet más önkormányzati közösségekkel, részt vehet más közületekre, régiókra kiterjedő kulturális, gazdasági, társadalmi együttműködésben.

60. szakasz

A Széki Bizottság saját igazgatási apparátussal rendelkezik, saját maga határozza meg az állományi állásokat, ezek megoszlását, nevezi ki a tisztviselőket.

61. szakasz

A Széki Bizottság a Széki Tanácsnak tartozik felelősséggel, anélkül, hogy ez csökkentené a bizottság tagjainak közvetlen hivatali felelősségét.

XIII. FEJEZET**A Széki Elnök***62. szakasz*

(1) A Széki Elnök képviseli a székely Széket.

(2) A Széki Elnököt általános, titkos és közvetlen szavazással, a Székely Szék választópolgárai négy évre választják meg a jelen autonómia-statútum 20. szakaszában foglalt rendelkezéseknek megfelelően.

63. szakasz

(1) A Széki Tanács kétharmados szavazattöbbséggel indítványozhatja a Széki Elnök hivatali felmentését.

(2) E bizalmatlansági indítvány elfogadása után Románia Kormánya a Széki Tanács határozatától számított 30 napon belül kiírja a széki elnökválasztást.

(3) Megüresedés esetén a megválasztott új elnök megbízatása teljes időszakra szól.

64. szakasz

A megválasztott Széki Elnököt a Széki Tanács ülésén, a leköszönő elnök megbízatásának utolsó napján, a megüresedés miatt kiírt választások esetén, az eredmény kihirdetését követő tizedik napon iktatják be hivatalába.

65. szakasz

Beiktatáskor a megválasztott Széki Elnök a következő esküt teszi:

„Esküszöm a becsületemre, a rámruházott tisztséget legjobb tudásom szerint ellátom, a Szék népének érdekeit képviselem és védelmezem, a régió, az ország törvényeit tiszteletben tartom, Románia Alkotmányát betartom. Isten engem úgy segéljen!”

66. szakasz

(1) A Széki Elnök a Széki Tanácshoz benyújtott nyilatkozatban lemondhat megbízatásáról.

(2) A lemondás akkor válik ténylegessé, ha a nyilatkozatot a Széki Tanács tudomásul veszi.

67. szakasz

A Széki Elnök ideiglenes akadályoztatása esetén, továbbá megüresedés esetén, amíg az újonnan választott elnök nem foglalja el hivatalát, az

elnöki teendőket a Széki Tanács elnöke, annak akadályoztatásakor, helyettese látja el.

68. szakasz

A Széki Elnök hatáskörébe tartozik:

- a) indítványozni a Szék területén a rendes és rendkívüli választásokat és azok időpontját;
- b) összehívni a Széki Tanács rendkívüli ülését;
- c) kinevezni a Széki Bizottság elnökét;
- d) kinevezni, illetve felmenteni a Széki Tanács által kijelölt vagy visszahívott széki bizottsági tagokat;
- e) elnökölni a Széki Bizottság elnökének felkérésére a bizottság ülésein;
- f) aláírni és kihirdetni húsz napon belül a Széki Tanács rendeleteit, amelyek a szék területén kötelező érvényűek; az aláírás vagy kihirdetés hiánya a rendeletek érvénytelenségét vonja maga után;
- g) a Széki Tanáccsal való véleménycsere eredményeként a széket érintő sarkalatos kérdésekről referendumot kezdeményezni;
- h) belföldi kapcsolatokban a Széket képviselni.

XIV. FEJEZET

Települési Önkormányzatok

69. szakasz

A Községi Tanács, a Városi Tanács intézményi rendszerét, a helyi tanács és a polgármester működését, általános hatáskörét a 2001/215. számú, módosított, Helyi Közigazgatási Törvény és a Helyi Autonómia Európai Chartája szabályozza.

70. szakasz

Székelyföld települési önkormányzatainak sajátos státusát és az ezzel járó sajátos hatásköröket jelen autonómia-statútum határozza meg.

XV. FEJEZET

A települési önkormányzatok sajátos jogállása és hatásköre

71. szakasz

Székelyföld települési önkormányzatai – a községi, városi, municípiumi önkormányzatok – 2001/215. számú, módosított, Helyi Közigazgatási Törvény és a jelen autonómia-statútum, valamint a Helyi Autonómia Európai Chartája rendelkezései szerint szerveződnek és működnek.

72. szakasz

Székelyföld települési önkormányzatai, a történelmi, területi jellegzetességeknek és a helyi közösségek igényeinek megfelelően, sajátos jogállásúak. E sajátos státusz a 2001/215. számú Törvényben feltüntetett rendelkezéseket kiegészítő többlethatáskörökben jelenik meg, ezek akadálytalan gyakorlásával érvényesül.

73. szakasz

(1) A települési önkormányzat, a helyi autonómiajog alapján, a törvény és a jelen autonómia-statútum által meghatározott jogkörben, az állam által delegált helyi döntéshozó és végrehajtó hatalom birtokosa.

(2) Tevékenységét az állam befolyásának kizárásával végzi.

74. szakasz

A települési önkormányzatban a magyar nemzeti közösség, valamint a jelen autonómia-statútum 10. szakaszában meghatározott feltételek közepette a számbeli kisebbségben levő többi nemzeti, etnikai, nyelvi közösség nyelve egyenrangú az állam hivatalos nyelvével.

75. szakasz

A települési önkormányzat alapelvei:

- a) a helyi hatóságok az átruházott hatáskörökben teljes körű diszkrecionális jogosítványokkal rendelkeznek;
- b) a közfeladatokat az állampolgárokhoz legközelebb álló igazgatási szervek valósítják meg;
- c) hatáskörök teljessége és kizárólagossága, amelyeket központi vagy regionális szerv csak jogszabály ilyen értelmű rendelkezéseivel korlátozhat;
- d) központi vagy regionális szerv által átruházott hatáskör önkormányzati hatóság által helyi körülményekhez igazítása;
- e) a helyi hatóságokat közvetlenül érintő tervezési és döntéshozatali folyamatban a megfelelő időben és formában részt venni.

76. szakasz

A települési önkormányzat sajátos jogállását megjelenítő hatáskörök kiterjednek:

- 1) a közösségek anyanyelvű oktatására, az oktatási intézmények létesítésére, védelmére, működtetésére és fejlesztésére;
- 2) a közösségek anyanyelvű kultúrájára, a művelődési intézmények létesítésére, védelmére, működtetésére és fejlesztésére;
- 3) a közösségek anyanyelvén történő tömegtájékoztatásra, a tömegtájékoztatás szabadságának szavatolására;

- 4) a közösségek anyanyelvének korlátozások nélküli használatára a magán- és a közéletben, a közintézményekben, a bíróságon;
- 5) a szociális kérdésekre;
- 6) a terület- és településfejlesztésre;
- 7) a gazdasági fejlesztésre;
- 8) a közösségi és állami köz- és magánvagyon kezelésére;
- 9) a kommunális intézmények kiépítésére és működtetésére;
- 10) az általános emberi jogok és szabadságok érvényre juttatására;
- 11) a települések nemzetiségi-etnikai összetételének erőszakos megváltoztatására irányuló törekvések megakadályozására;
- 12) a települések határvonalainak erőszakos megváltoztatására vonatkozó törekvések megakadályozására;
- 13) új községek létesítésének kezdeményezésére;
- 14) a közrend és a közbiztonság önkormányzati alárendeltségű rendőrséggel szavatolására;
- 15) a helyi költségvetésre, zárszámadásra, a saját anyagi és pénzforrások felhasználására;
- 16) a település nevének, jelképeinek, kitüntetéseiének meghatározására és használatára;
- 17) a települési közösségek nemzeti ünnepeinek kijelölésére és megrendezésére;
- 18) a műemlékek és emlékhelyek gondozására és védelmére;
- 19) pályázatok kiírására;
- 20) ösztöndíjak alapítására;
- 21) intézmények, gazdasági, kereskedelmi, turisztikai és szolgáltató vállalatok, bankok, biztosító társaságok, más gazdasági szervezetek alapítására, működtetésére;
- 22) közérdekből, a törvény és a jelen autonómia-statútum szerint, kisajtítások végrehajtására;
- 23) a közösségek anyanyelvi értékeit őrző könyvtárak, lemeztárak, levéltárak, múzeumok, hasonló rendeltetésű egyéb intézmények létesítése és működtetése;
- 24) az ifjúsági és felnőttképzés valamennyi formájára;
- 25) az erdő- és vízgazdálkodásra;
- 26) a községi erdők felügyeletére, gondozására, hasznosítására;
- 27) a községi rétlegetők felügyeletére, gondozására, kihasználására;
- 28) a településhez tartozó területek ásvány- és hévizeinek, gyógyfürdőinek, természeti kincseinek védelmére, gondozására és hasznosítására;
- 29) a településhez tartozó területek vadállományának megőrzésére, fejlesztésére, hasznosítására;
- 30) a települési önkormányzat területére törvény által megállapított jövedelemadó évi összegének 90 százaléka;

- 31) a települési önkormányzat területére törvény által megállapított évi adó- és illetékösszeg 80 százalékára;
- 32) az állam által visszaszolgáltatott közösségi vagyonokra.

77. szakasz

A települési önkormányzat, a helyi érdekű közügyek intézése során garantálja a területén élő román nemzetiségű lakosok, valamint a más nemzeti, etnikai, nyelvi közösséghez tartozók teljes és tényleges egyenlőségét.

78. szakasz

A település határait nem lehet megváltoztatni az érintett közösségek közképviselőinek egyetértése, illetve népszavazás nélkül. A település etnikai összetételének megváltoztatása tilos.

79. szakasz

(1) A települési önkormányzat hatóságai, a szükségleteknek megfelelően és a hatékonyság biztosítása céljából, maguk határozzák meg belső igazgatási struktúrájukat.

(2) A települési önkormányzat szerveinek felügyelete csak tevékenységük jogszerűségének vizsgálatára irányulhat.

80. szakasz

A települési önkormányzat hatásköre gyakorlása és feladatai megvalósítása során együttműködhet, és közös érdekeltségű feladatok ellátására egyesülhet más önkormányzati közösségekkel.

81. szakasz

A települési önkormányzat és annak szervei közös érdekek védelme és elősegítése érdekében régióra kiterjedő hazai vagy nemzetközi szövetség tagjai lehetnek.

82. szakasz

A települési önkormányzat, illetve annak szervei, jogszabály által előírt feltételek mellett, más államok helyi önkormányzataival, illetve önkormányzati szerveivel együttműködhetnek.

83. szakasz

A települési önkormányzat jogszolgáltatást vehet igénybe hatásköre szabad gyakorlásának és a helyi autonómia védelmében.

XVI. FEJEZET

Anyanyelvhasználat az oktatásban

84. szakasz

(1) Székelyföld polgárainak joguk van anyanyelvükön tanulni, anyanyelvű állami és magánintézményekben, az oktatás valamennyi szintjén, típusán, formájában és szakán.

(2) A természetes személyeknek, egyházaknak, szervezeteknek és társaságoknak joguk van a közösségek nyelvén működő felekezeti és magánintézményeket létesíteni.

85. szakasz

Az anyanyelvű állami és felekezeti oktatást az állam és részarányosan az illetékes települési önkormányzat finanszírozza, a magán tanintézményeket pedig támogatja.

86. szakasz

A kiskorú tanuló iskoláztatási nyelvéről a szülő, illetve a törvényes gyám határoz.

87. szakasz

Az igényeknek és a szükségleteknek megfelelően különálló oktatási rendszer működik a polgárok anyanyelvén:

- a) igények szerint önálló óvodákban, óvodai csoportokban;
- b) elemi oktatásban, igények szerint önálló iskolákban, iskolai tagozatokon, osztályokban vagy csoportokban;
- c) középfokú oktatásban – gimnáziumokban, líceumokban, szakiskolákban –, igények szerint önálló iskolákban, tagozatokon, osztályokban és csoportokban;
- d) szakoktatásban, igények szerint önálló iskolákban, iskolai tagozatokon, osztályokban és csoportokban;
- e) egyetemi, főiskolai, kollégiumi oktatásban, igények szerint önálló egyetemen, főiskolákon, szakkollégiumokban, egyetemi karokon, tagozatokon, évfolyamokon, felsőoktatási csoportokban;
- f) posztgraduális oktatásban.

88. szakasz

Székelyföld polgárainak anyanyelvén működő oktatási-nevelési intézményekben biztosítani kell a nemzeti, etnikai, nyelvi közösségek, valamint az anyanemzet történelmének földrajzának és néprajzának tanítását, kulturális hagyományainak, értékeinek megismerését.

89. szakasz

(1) A magyar nyelvű oktatási-nevelési intézményekben biztosítani kell a román nyelv elsajátításának lehetőségét.

(2) A magyar nyelvű elemi, gimnáziumi, líceumi oktatásban a román nyelvet és irodalmat sajátos szempontok szerint összeállított oktatási program és tankönyv alapján tanítják.

90. szakasz

Az állam hivatalos nyelvétől eltérő anyanyelvű szakoktatásban biztosítani kell a szakkifejezések román nyelvű elsajátítását.

91. szakasz

Székelyföld iskoláiban, egyetemén, főiskoláin, továbbképző intézményeiben garantált az anyanyelven való felvételi vizsga.

92. szakasz

Az óvodai, iskolai, egyetemi, főiskolai oktatáshoz szükséges pedagógusok képzési feltételeinek megteremtése az állam, illetve Székelyföld önkormányzatainak feladata.

93. szakasz

Garantált az anyanyelvű oktatásban résztvevő külföldi vendégtanárok alkalmazása.

94. szakasz

A régió főtanfelügyelőségén és a széki tanfelügyelőségeken külön igazgatóságokat és tanfelügyelő testületeket hoznak létre a különböző identitásúak anyanyelvű oktatásának felügyeletére. Székelyföldön a főtanfelügyelő és a széki tanfelügyelőség vezetője magyar nemzetiségű. A tanfelügyelőségek alkalmazottainak nemzetiségi összetétele megfelel a népszámlálási adatok által kimutatott nemzetiségi aránynak.

95. szakasz

A felekezeti oktatásban az egyházi autonómia, a felsőfokú oktatásban az egyetemi autonómia érvényesül.

96. szakasz

(1) Jelen autonómia-statútum rendelkezése alapján hatályát veszti a Hivatalos Közlöny 1948. évi 177. számában megjelent Rendelet, amely állami tulajdonba juttatta azokat az egyházi, kongregációs, közösségi és magánjavarakat, amelyek az oktatási intézmények fenntartására és működtetésére szolgáltak.

(2) Az első bekezdésben feltüntetett javakra az egyházak, kongregációk, közösségek és ezek jogutódainak, valamint a természetes személyek tulajdonjogát visszaállítják, a javakat jogos tulajdonosainak természetben, s amely esetben ez nem lehetséges, napi piaci értékben visszaszolgáltatják.

XVII. FEJEZET

Anyanyelvhasználat a közművelődésben

97. szakasz

Székelyföld területén az anyanyelv használata akadálytalan:

- a) a közművelődésben;
- b) a művészeti alkotások, műbírálólat, kutatás és szakirodalom területén;
- c) a fordítás, szinkronizálás, feliratozás területén;
- d) a sajátos nemzeti kultúrák megismertetése terén;
- e) minden jellegű és szintű ismeretterjesztésben.

98. szakasz

A nemzeti, etnikai, nyelvi közösségek szervezetei anyanyelven tudományos és közművelődési tevékenységet is folytathatnak, és e célból intézményeket hozhatnak létre, amelyek nemzetközi kapcsolatokat tarthatnak fenn.

99. szakasz

Székelyföld önkormányzata támogatja:

- a) a nemzeti kultúrák tárgyi emlékeinek feltárását, gyűjtését, közgyűjtemények alapítását, gyarapítását;
- b) nemzeti, etnikai, nyelvi közösségek könyvkiadását, időszak kiadványainak megjelentetését;
- c) anyanyelven működő színházak és más művelődési intézmények fenntartását;
- d) közérdekű közlemények különböző identitású közösségek nyelven történő ismertetését.

XVIII. FEJEZET

Anyanyelvhasználat a közigazgatásban és a közéletben

100. szakasz

Az állampolgár anyanyelvének a helyi és a regionális közigazgatásban való akadálytalan használataért a hivatalokban a régió területén élő nemzeti, etnikai, nyelvi közösségek nyelvét ismerő, e közösségekhez tartozó személyeket kell kinevezni, illetve alkalmazni, a népszámláláskor kimutatott nemzetiségi arányoknak megfelelően.

101. szakasz

Székelyföld hatóságai kötelesek:

- a) a helységek, utcák, terek, intézmények és közületek nevét az állam hivatalos nyelvén, a régió helységeiben többségben levő közösség nyelvén, s ha igény van rá, az ott élő bármely más, számbeli kisebbségben levő közösség nyelvén feltüntetni;
- b) a törvényerejű rendeleteket, egyéb rendeleteket, közleményeket az állam hivatalos nyelvén, magyar nyelven és a 10. szakasz 3. bekezdésében foglalt feltételeknek megfelelően más nemzeti, etnikai, nyelvi identitású közösségek nyelvén is kiadni;
- c) a közigazgatási eljárás során használt nyomtatványokat, a b. betűben foglalt feltételeknek megfelelően, több nyelven kell kiadni.

A költségek az illető hatóságokat terhelik.

102. szakasz

Székelyföld közigazgatási egységeiben

- a) a közigazgatási hatóságok a román és a magyar nyelvet, valamint a 10. szakasz 3. bekezdésében feltüntetett közösségek nyelvét egyenrangú nyelvként használják;
- b) a közigazgatási és a jogi dokumentumokat az a. betűben feltüntetett nyelveken terjesztik.

103. szakasz

A Székelyföldön élő, különböző nemzeti identitású közösségek nyelvének akadálytalan használata a tömegtájékoztatásban, a társadalmi, gazdasági élet bármely területén, jelen autonómia-statútum által garantált.

XIX. FEJEZET**Anyanyelvhasználat az igazságszolgáltatásban***104. szakasz*

Székelyföld polgárai jogosultak anyanyelvük szabad használatára az igazságügyi szervek előtt.

105. szakasz

(1) Székelyföld polgárai szabadon használhatják anyanyelvüket a büntető-, polgári és közigazgatási eljárás során.

(2) Az eljárást a polgár anyanyelvén folytatják, az eljárás iratait az érintett személy anyanyelvén, valamint az állam hivatalos nyelvén rögzítik.

XX. FEJEZET

Pénzügyek

106. szakasz

Székelyföld regionális, széki és települési önkormányzatai belső fejlődésük biztosítása és hatáskörük ellátása érdekében pénzügyi autonómiával bírnak, amelynek gyakorlása során betartják az állami pénzügyek összehangolásának elvét.

1. A régió pénzügyi rendszerének szavatolnia kell az illetékességgel arányos, előirányozható összbevétel megvalósítását, lehetővé téve az önálló politikát.

2. A régió finanszírozási forrásainak kellően változatosnak és fejlődőnek kell lennie, hogy amennyiben lehetséges, követhessék az általános gazdasági fejlődéssel, valamint az illetékesség teljesítésével járó költségeket.

3. A hatáskörök gyakorlásához szükséges pénzeszközök nagy részét a régiónak saját pénzforrásokból kell létrehoznia, amelyekkel szabadon rendelkezik.

4. A szolidaritás alapelve elfogadottá teszi az államon belüli pénzügyi kárpótlási mechanizmus létrehozását, tekintetbe véve a potenciális forrásokat, valamint a régiók költségeit, s azt a célt, hogy a különböző régiók polgárainak életszínvonalát egymáshoz közelítsék.

5. Az állami költségvetésből való átutalásokat és a támogatást elvben olyképpen kell eszközölni, hogy tiszteletben tartsák a sértetlenség elvét. A régióknak szánt utalásoknak és az adók elosztásának előre megállapított szabályok szerint, tárgyilagos feltételek alapján kell történnie, a régiók valóságos igényeinek megfelelően.

6. A régióknak, a törvényes keretek közepette, lehetőséget kell biztosítani a tőkepiacon való részvételre a beruházási költségek kölcsönökből való finanszírozásáért, azzal a feltétellel, hogy bizonyítja képességét az adóssággaranciáira, a törlesztés teljes időtartamára, saját bevételei alapján.

7. Egyes költségvetési szabályok vagy szabványosított könyvelési rendszer alkalmazásának törvény általi kötelezettsége nem tekinthető a régió pénzügyi autonómiája megsértésének.

107. szakasz

Székelyföld önkormányzatai ellátják az állami és a helyi adók beszedését, és ilyen jellegű adóügyi intézkedéseket tesznek.

108. szakasz

Az adókat és illetékeket a törvény, illetve az önkormányzati rendelet szabályozza.

109. szakasz

Az önkormányzatok saját pénzügyi forrásokra jogosultak, amelyeket rendeletekkel szabályoznak és önálló költségvetés alapján hasznosítanak.

110. szakasz

Az önkormányzatok pénzeszközeinek forrásai:

- a) az állam által teljesen vagy részben átengedett adók;
- b) az állami adók után járó illetékek;
- c) állami bevételből való részesedések;
- d) saját adók, illetékek, különadók;
- e) saját vagyonból származó jövedékek;
- f) magánvagyonból származó jövedelmek;
- g) adományok;
- h) az államtól átvállalt szolgáltatások és feladatok arányában állami költségvetésből átutalt pénzeszközök.

111. szakasz

A 110. szakaszban feltüntetett pénzügyi hatáskörök ellátásának rendjét szerves törvény szabályozza.

112. szakasz

Az önkormányzatok pénzügyi forrásaiból származó eszközök mértéke a jelen autonómia-statútumban és a 2001/215. számú, módosított Helyi Közigazgatási Törvényben meghatározott hatáskörök és feladatok mértékével arányos.

113. szakasz

(1) Az önkormányzatok működésének szavatolásáért az állami költségvetés arányos pénzügyi kiegyenlítést irányoz elő, melynek célja a potenciális pénzügyi források egyenlőtlen elosztásából fakadó hatások, valamint az így keletkező pénzügyi terhek korrekciója.

(2) Az ilyen jellegű intézkedések nem csökkenthetik a helyi hatóságok választási szabadságát a saját felelősségük alá tartozó területeken.

114. szakasz

Az állami költségvetésből önkormányzatoknak átutalt pénzeszközök felhasználásáról a települési, a széki, a régió önkormányzata határoz.

115. szakasz

Az állami költségvetésből önkormányzatoknak átutalt pénzeszköz nem fordítható speciális tervek finanszírozására.

116. szakasz

A települési önkormányzat területére törvény által megállapított jövedelemadó összegének 90 százaléka az önkormányzati költségvetés bevételeinek része.

117. szakasz

A települési önkormányzat területére törvény által megállapított adók és illetékek összegének 80 százaléka az önkormányzati költségvetés bevételeinek része.

118. szakasz

A széki önkormányzat költségvetési jövedelmét képezi:

- a) a települési önkormányzatoktól átutalt arányos költségvetési kiegyenlítés;
- b) a régió önkormányzata által átutalt állami költségvetési kiegyenlítés;
- c) saját jövedelem;
- d) adományok;
- e) egyéb törvényes pénzeszköz.

119. szakasz

A régió önkormányzatának költségvetési jövedelmét képezi:

- a) a települési önkormányzatoktól átutalt arányos költségvetési kiegyenlítés;
- b) az állami költségvetésből átutalt arányos költségvetési kiegyenlítés;
- c) saját jövedelem;
- d) adományok;
- e) egyéb törvényes pénzeszköz.

XXI. FEJEZET**Közhely és kezelés***120. szakasz*

(1) Székelyföld közhelyi helyzetét a 2001/215. számú, módosított Helyi Közigazgatási Törvény közigazgatási egységek vagyonyhelyzetére vonatkozó rendelkezései szabályozzák, a közhely kezeléséről pedig a törvény, valamint az önkormányzatok működési szabályzata rendelkezik.

(2) Székelyföld vagyonyát ingó és ingatlan javak alkotják, melyek a régió köz- vagy magántulajdonában vannak.

(3) A régió közhelyi vagyonyát olyan vagyonytárgyak alkotják, melyek a törvény szerint és természetüknel vagy rendeltetésüknel fogva regionális közérdeket szolgálnak, e régió területén található, nem alkotják valamely települési, városi vagy széki önkormányzat tulajdonát.

(4) A régió természeti kincsei és erőforrásai – az altalaji kincsek, az energetikai potenciált jelentő folyó- és termálvizek, ásványvizek –, valamint a vízi és szárazföldi közlekedési utak a régió köztulajdonát alkotják.

(5) A Székelyföld közvagyonát alkotó javak elidegeníthetetlenek, a tulajdonjog fölöttük elévülhetetlen.

(6) Az első bekezdésben foglalt rendelkezések alkalmazásakor a régió- és a székek önkormányzatai a megyei közigazgatási hatóságokkal azonos jogállásúak.

121. szakasz

(1) Székelyföld önkormányzati hatóságainak megalakulásától számított 60 napon belül a Kormány határozattal jelöli ki a nemzeti érdekeltségű állami köz- és magánvagyonokat.

(2) A regionális, széki és települési állami köz- és magánvagyonok hovatartozásáról, kezeléséről, a területi érdekeltséget figyelembe véve, az illetékes önkormányzatok döntenek.

122. szakasz

Székelyföld nemzeti közösségei intézményeitől, szervezeteitől, egyesületeitől vagy ezek jogelődjeitől 1945 után magántulajdont megsértő törvények, rendelkezések révén, illetve erőszakkal állami vagy szövetségi tulajdonba juttatott ingatlanokat, műkincseket, könyvtárakat, levéltárakat és egyéb vagyonokat természetben, s amennyiben ez nem lehetséges, ellenértéküket napi piaci értékben, pénzben visszajuttatják a jogos tulajdonosoknak vagy a jogutódoknak.

XXII. FEJEZET

Az állam és a régió kapcsolata

123. szakasz

(1) A régióban kormánybiztos látja el a törvényességi felügyeletet.

(2) A Régió és a Kormány közötti vitás kérdésekben a kormánybiztos közvetít.

(3) A Románia Parlamentje és Románia Kormánya által Székelyföldre is hatályos törvényeket, rendeleteket Székelyföld Önkormányzati Tanácsa a régió adottságainak megfelelően alkalmazhatja, illetve az Önkormányzati Tanács 2/3-os többségű határozatával megvétózhatja.

124. szakasz

Székelyföld törvényerejű rendeletei mentesülnek az adminisztratív felbontástól, és azokat alkotmányossági szempontból csakis az Alkotmánybíróság ellenőrizheti.

125. szakasz

A végrehajtó és az ügyviteli hatóságok és hivatalok által kibocsátott okiratok és megállapodások ellen fellebbezni lehet az illetékes adminisztratív joghatóságnál.

126. szakasz

A régióban az igazságszolgáltatást a törvény által létrehozott joghatóságok látják el.

127. szakasz

A régió önkormányzati szervei feletti ellenőrzésre jogosult:

- a) az Alkotmánybíróság, a normatív rendelkezések alkotmányosságát illetően;
- b) a Kormány, az országos érdekeltségű hatáskörök gyakorlását illetően;
- c) a Közigazgatási Bíróság, az önkormányzatok közigazgatási szerveinek tevékenységét és szabályrendeleteit illetően;
- d) a Számvevőszék, az országos érdekeltségű gazdálkodást és az állami költségvetésből átutalt pénzeszközök felhasználását illetően.

128. szakasz

Székelyföld Elnöke, illetve a Széki Elnök, az Önkormányzati Tanács, illetve a Széki Tanács döntése alapján, megtámadhatja a törvényeket a jelen autonómia-statútum, a magyar nyelv, illetve a régióban hagyományosan használt más nyelv védelmére vonatkozó előírások megsértése esetén.

XXIII. FEJEZET**Zárórendelkezések***129. szakasz*

Jelen autonómia-statútum módosítása a következő eljárás szerint történik:

- a) az Önkormányzati Tanács tagjainak egyötöde módosítást kezdeményezhet;
- b) a módosítást az Önkormányzati Tanács kétharmados szavazati többséggel hagyja jóvá;
- c) az Önkormányzati Tanács által jóváhagyott módosítást Románia Parlamentje emeli jogerőre;
- d) a parlamenti döntés időpontjától számított 60 napon belül az autonómia-statútum módosítását a választópolgárok népszavazással hagyják jóvá; a jóváhagyás abban az esetben is érvényes, ha a Parlament előzőleg a módosító javaslat törvényre emelését elutasítja, ám ilyen feltételek közepette a módosító rendelkezés nem törvényerejű, csakis belső szabályzati eljárással érvényesíthető,

- e) amennyiben a javasolt módosítást az Önkormányzati Tanács vagy a népszavazás elutasítja, hasonló módosítást csak egy év elteltével lehet kezdeményezni.

130. szakasz

Jelen autonómia-statútum rendelkezései kiegészítik az állam törvényes rendelkezéseit.

131. szakasz

Jelen autonómia-statútum érvénybe lépésekor minden ezzel ellentétes rendelkezés hatályát veszti.

Sepsiszentgyörgy, 2004. január 17.